

ECO-SCHOOL

Obrazovna mreža za ekološki svesni, održiv život

Program se organizuje u okviru saradnje Interreg-IPA Mađarska-Srbija.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji programa:

Fond Ecocenter (HU) – korisnik

Braća Tan društvo intelektualaca (SRB) – partner

Šifra projekta: HUSRB/1602/32/0213

STUDIJA O MONITORINGU REGIJE U ODNOSU NA BEČEJSKU OPŠTINU

Sačinio:

Kiš Igor

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Sadržaj

Uvod	3
Sadržaj projekta	3
1.1 Ograničenje regije	5
1.2. Geografske karakteristike.....	5
1.3. Istorija regije	8
1.4. Privreda regije	9
- SWOT analiza:	9
1.5. Društvena struktura	11
1.6. Infrastrukturne karakteristike.....	12
2.1. Društvo i priroda	13
2.2. Ušteda materijala i energije.....	15
2.3. Ušteda vode	17
2.4. Održivi proizvodi	18
2.5. Izgradnja zajednice	19
2.6. Dobri primeri u regionu.....	20
3. Ciljne grupe i njihove potrebe	23
3.1. Deca osnovnih škola	23
3.2. Mladi odrasli	24
ZAKLJUČAK.....	27
LITERATURA	28

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Uvod

Ostvarenje projekta ECO-SCHOOL- Obrazovna mreža za ekološki svesni, održiv život smatrali su važnim: Fondacija EcoCentar iz Mađarske i Braća Tan Društvo intelektualaca iz Srbije, koji žele da ostvare poboljšanja u obrazovnom sistemu na obe strane granice, koji se ostvaruje u okviru saradnje Interreg-IPA Mađarska-Srbija.

Ovo je prvi EU projekat Braća Tan Društva intelektualaca, kojim se trudi da pokaže primer drugim udruženjima u Vojvodini.

Sadržaj projekta

Obrazovni sistem u Srbiji se može shvatiti kao nedovoljno razvijen, imajući u vidu prirodno obrazovanje, pošto ne sadrži saznanja koja su regijsko-specifična. Vojvodina (kao i okolina bećejske Opštine) sadrži bogate privredne i kulturne vrednosti, međutim prisutna je privredna nerazvijenost, odnosno brzo napuštanje mesta, stručno obrazovanih intelektualaca. Zvaničan nastavni plan u obrazovnim institucijama je nedovoljan, što se tiče saznanja o ekološki svesnom životu. Obrazovna metodologija je ispunjena što se tiče prirodno-naučnih predmeta, ali primećujemo velike nedostatke u vezi održivog života, uštade (materijala, energije, vode), reciklaže, odnosno u vezi zaštite životne sredine.

U Srbiji i u Mađarskoj ima više udruženja koja se bave sa glavnom temom našeg projekta, i vidi se i dobra praksa, međutim nedvosmisleno fali sistematizacija dobre prakse i njihovo prikazivanje široj publici, pre svega u predškolskom i školskom uzrastu. Fali jedan takav zbir materijala, kampanja, koji bi omogućili metodološko rešenje obrazovnim ustanovama, kao i fizičkim licima.

Ciljna grupa su deca iz osnovnih škola odnosno mladi odrasli, koji još uvek imaju raspolazu sa dovoljno otvorenosti i bolje prihvataju nova saznanja, odnosno može im se formirati svest za sačuvanje prirode i prisvajanje ekološki svesnog života. Nažalost zbog nedostataka u sadržini i metodologiji obrazovanja, ne dobijaju dovoljno saznanja, odnosno praktičnih saveta za ekološki svestan život. Ovako na kraju, dok postanu odrasli, usvajaju modele života koji je uobičajen u njihovoj prirodi, kako u školskom periodu nisu dobili praktična iskustva. Cilj projekta je baš zbog ovog, omogućavanje da se školski uzrast upozna sa mogućnostima ekološko svesnjeg života, uz dobijanje praktičnog znanja, kroz prikazivanje našeg projekta i njegove teme. Projektni partneri Fond EcoCenter iz Mađarske i Braća Tan Društvo intelektualaca, baš zbog toga pripremaju nastavni plan koji će se sastojati od šest tema (društvo i priroda, uštada vode, izgradnja zajednice, uštada materijala i energije, održivi proizvodi), koji pruža dovoljno teorijskih i praktičnih saznanja ciljnoj grupi.

Prikazivanje i promocija projekta se odvija na svima vidljiv način: web-stranica, Facebook stranica, onlinečlanci, takmičenja, izleti tokom trajanja projekta, tačnije u periodu od

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

01.05.2018. godinedo 30.04.2018. godine.

Prvi program je pilot trening program, gde učestvuju osnovne škole sa obe strane granice u između septembra i decembra 2018. godine, gde će učenici učestvovati na obrazovanju u vezi 6 izrađenih tema. Nakon toga slede tematski dani, dani promocije u izabranim osnovnim školama, gde će drugi učenici imati mogućnost da se upoznaju sa projektom. Na proleće će biti organizovano 6 tematskih izleta, dva takmičenja i izložbe za učenike. Na srpskoj manifestaciji za zatvaranje projekta, mediji i donatori će biti obavešteni o celom, izvršenom programu.

1. Identifikacija regije i opšte karakteristike

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

4

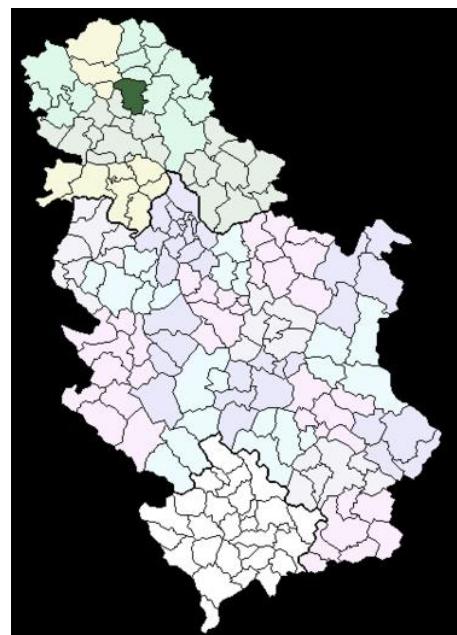

1.1 Ograničenje regije

Bečeј je grad na obali Tise, koji se nalazi u srcu Vojvodine, na istoku Bačke, odnosno na desnoj obali Tise. Bečejskoj opštini pripadaju sledeća naseljena mesta:

- Bačko Gradište,
- Bačko Petrovo Selo,
- Drljan,
- Radičević,
- Milešovo i
- Poljanica.

Ukupna se rasprostire na 487 km², a stanovnika je oko 37.000, iz kog broja, više od pojedinaca su Mađari. Nadmorska visina iznosi Klima je umereno kontinentalna.

1.2. Geografske karakteristike

4% ukupne teritorije Opštine Bečeј čine vode, od kojih je najznačajnija Tisa, koja u dužini od 23 km čini istočnu granicu opštine. Tisa je najveća pritoka Dunava sa leve strane. U Vojvodini Tisa razdvaja Bačku i Banat. Ona je moguća za plovidbu u dužini od 532 km.

U Bečeju se nalazi brodska prevodnica Dunav-Tisa-Dunav (Ferenc-kanal) na kom se možemo zahvaliti Tir Ištvanu. Izgrađen je (Tir prevodnica) između 1895-1900 godine, na osnovu planova tada jedva 24 godina starog Alberta Heinza. Prevodnica je izuzetno važna za Bečeј, imajući u vidu da je prva prevodnica u Evropi koja je električnom energijom funkcionala. Prevodnica je radila do 1975. godine, dok se nije izgradila modernija varijanta. Danas je poznata kao zaštićeni privredni spomenik i turistička atrakcija.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Tirprevodnica

Opština je bogata i arteškim i subarteškim vodama, koja se koriste za piće i privredu, a istovremeno je lekovite prirode, sadrži jod, zato se i zove tzv. „žutom vodom“. Žuta voda, odnosno voda koja pripada grupi natrium-hidrokarbonatskih hipoterma poznata je po izuzetno povoljnim dejstvima. Dokazano je da dobro deluje na bolesti kože, odnosno reumu. Najstariji bunar se nalazi na centru trga Bečeja, čije bušenje je naložio ŠošKaroj u 1904-toj godini. U našem gradu bunari se mogu naći na četiri mesta, koju stanovnici Bečeja konzumiraju svaki dan zbog njenog lekovitog dejstva, odnosno iz navike, zbog njenog ukusa.

Arteški bunar sa žutom vodom

U sloju zemljišta se nalazi ugljendioksid, što čini bećejsku opština posebnom. Zemlje u Bećeu, smatraju se najkvalitetnijim. 86% celokupne površine je plodna zemlja, crnica i ritska zemlja.

Vegetacija pri nivou tla je stepa, tj. najrasprostiranija je trava.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Životinjski svet je sličan stepi, ali ono što Bećej čini posebnim je kolonija čaplje koja se nalazi kod ribnjaka, odnosno zbog reke Tise tu je i tiski cvet, insekt iz prastarog kruga insekata, koji se nakon više godina pauze, prvi put u 2000-toj godini, nakon velike poplave pojavio, i od onda je vidljiv svake godine u drugom delu juna.

Tiski cvet

Važno je napomenuti da se u reci nalazi 22 vrsta riba iz 7 ribljih porodica (najviše ima šarana i smuđa).

Zahvaljujući prirodnim okolnostima (klima, kvalitet zemljišta, vode), u opštini je veoma razvijeno intenzivno obrađivanje zemljišta (prvobitno usevi) i stočarstvo, te je zbog navedenog najvažnija privredna grana poljoprivreda (dalje godišnji neto prihod opštini od 31%). Ovi faktori su uticali na razvitak prerađivačke industrije, mada ona još uvek nije dovoljno razvijena ako posmatramo kapacitete i mogućnosti. Sa druge strane zbog poznatih istorijskih razloga obrada metala, drva, odnosno tekstilna industrija, zbog neiskorišćavanja kapaciteta, odnosno nedostatka veze između velike proizvodne industrije, male proizvodne industrije i male privrede, stagnira. Turizam koji bi itekako mogao pomoći razvoj Opštine Bećej bez obzira na date mogućnosti (lekovita jedna voda) nije dovoljno razvijena.

Saobraćajna infrastruktura bez obzira na odlično strategijsko ležanje opštine nije dovoljno razvijena. Opština je povezana putem sa opštinama u okolini, a preko njih i sa većim gradskim centrima: Novim Sadom, Suboticom i Beogradom. Daljina od autoputa Beograd-Budimpešta i činjenica da nema neposrednu pristupnu tačku na autoput, u velikoj meri smanjuje mogućnosti razvoja. Prevoz putem šina je veoma malog intenziteta i funkcioniše samo u pravcu Novog Sada, dok je prema severu (Senta) u potpunosti uništena. Opština raspolaže i velikim potencijalom za rečni saobraćaj, međutim pošto ne raspolaže lukom, to je apsolutno nemoguće iskoristiti ga. To će se međutim ove godine promeniti, pošto je bećejska Opština dobila donaciju od Evropske unije za izgradnju male tiske luke za brodove.

1.3. Istorija regije

Bećej prvi put pominju u 1091 godini, mada se taj naziv tada nije odnosio na grad, već na

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

tvrđavu kod Tiskog ostrva, koja je udaljena oko 6 km-a. U 1238 godini pominju tvrđavu koju je IV. Bela te godine poklonio monahu iz Sekešfehervara. U srednjem veku imao je više vlasnika. Grad je 1551. godine osvojen od strane Turaka, te su oni vladali do 1687. godine. Na kraju 17. veka sa juga su se doselili sprski doseljenici i nakon karlovačkog mira iz 1699. godine, teritorija je ponovo pripala pod austrijsku vlast. U okviru sporazuma, tvrđava (bečejski dvorac, između današnjeg Bečeja i Novog Bečeja, ponegde se još vide tragovi) moralo je biti srušeno.

U istoj godini grad je počeo sa izgradnjom na današnjem mestu. Ispod Marija Terezije postao je deo graničnog područja Tisa-Maroša. 1749. godine ukidaju se graničari. 1751. godine Bečeј postaje sedište tiske krunske oblasti, pod koji je pripadalo 14 opština. Grad su u ovo vreme zvali Bečejski Šančevi. Ovim je postala središnje naselje regije, što je prouzrokovalo brz privredni razvoj grada. 26. aprila 1849. godine u naselju izbili su neredi. 19. april 1849. godine armija Percel Mora je okupirala gradod srpskih pobunjenika. 25. juna 1849. godine Jelačić banova armija je primorala armiju pukovnika Tot Agoštonana levu stranu obale Tise, sa njegovom mađarskom bačkom armijom. U vreme narodnooslobodilačkog rata ovde je funkcionišao ovde i vojna bolnica i u isto vreme tu je bilo i sedište Damjanića.

Nakon narodnooslobodilačkog rata kao rezultat upravne reorganizacije, postalo je sedište jaroši. U 1910. godine od 19 372 građana 12 488 je bilo Mađara, 6582 Srbinai 193 Nemaca. Do trijanskog mirovnog sporazuma bilo je sedište Bač-bodrog županije, bečejskogjaroša. Tada je postao najrazvijeniji deo Vojvodine. Nakon prvog svetskog rata i pada Austro-ugarske Monarhije, postaje deo Kraljevine SHS (kasniji naziv Jugoslavija). Od 1921. godine potпадa pod beogradski okrug. Nakon 1929. godine prilikom upravne reorganizacije, potпадa pod Dunavski Banat.

U aprilu 1941. godine mađarske grupe su oslobostile grad od 21-no godišnje okupacije, te je opet postala deo Mađarske na kratkih 4 godina.

Od drugog svetskog rata do 1955. godine opet postaje sedište jaroši. Reorganizacijom jugoslovenske uprave u 1960. godini oformljena je današnja opština Bečeј, koji sa više naseljenih mesta stvaraju jednu upravnu jedinicu za ovaj grad.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Bečej na sredini 20. veka.

1.4. Privreda regije

- SWOT analiza:

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Tan Bratko i František Kralj
Građevinarstvo Špilja Tat

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Dobar geografski položaj u srcu Vojvodine na obali reke Tise Postojeći jak agrarni potencijal Postojeći privredni kapaciteti (Sojaprotein, Lindegas Srbija, KWS, KnottAutoflex..) Prirodna bogatstva (termalna voda CO₂, kvalitetna plodna zemlja) Obezbeđeni preduslovi za razvoj turizma baziranog na lekovitim banjama zahvaljujući termalnim izvorima 	<ul style="list-style-type: none"> Iskorišćena i nedovoljno izgrađena komunalna infrastruktura Nedostatak železničkog prevoza Velika stopa nezaposlenosti i napuštanja grada Sve veće starenje građana, napuštanje grada od strane stručnih kadrova i mladih
MOGUĆNOSTI	OPASNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Razvoj turizma (banja, brodska luka) Omogućavanje investicija u postojećoj industrijskoj zoni Omogućavanje novih malih i srednjih preduzeća Razvoj infrastrukture Stvaranje atmosfere za ostajanje Veće iskorišćavanje reka Ponovno oživljavanje železničkog saobraćaja Prekogranična saradnja, saradnja u ostvarivanju projekata (IPA prekogranični projekti) 	<ul style="list-style-type: none"> Politička i privredna neizvesnost Velika migracija stručnih kadrova Veliko starenje građanstva zbog migracije

Jedna od važnih prednosti opštine je da se nalazi u srcu Vojvodine, pored reke Tise, postojeća privredna kultura i iskustvo, odnosno tradicija agrarnog razvoja. Raspolaže raznim prirodnim bogatstvima (termalna voda, CO₂, kvalitetna poljoprivredna zemljišta, arteška voda) i privredni kapaciteti (KWS, KnottAutoflex, Sojaprotein, Lindegas Srbija...) opština stavlja veliki akcenat i na toleranciju među ljudima, imajući u vidu da se radi o multikulturalnom gradu.

Bećejski Sportski centar (OSC Mladost) lekovit- i rekreativni centar, bećejska opština raspolaže statusom lekovitog banjskog grada.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Industrijski park - Bečeј

Nedostaci kojima se susrećemo: iskorišćena i nedovoljno izgrađena komunalna infrastruktura, nedostatak železničkog prevoza, velika stopa nezaposlenosti i napuštanja grada, sve veće starenje građana, napuštanje ne samo grada već i države, od strane stručnih kadrova i mladih.

- Mogućnosti za razvoj se sastoje u sledećem: razvoj banjskog turizma, izgradnja brodske luke, omogućavanje investicija u postojećoj industrijskoj zoni, mala i srednja preduzeća, doniranje i omogućavanje razvoja privrednih društava, ponovno oživljavanje železničkog saobraćaja – prvo bitno zbog bržeg saobraćaja, stvaranje takve društvene okoline koja će omogućiti mladima da ostanu, razvoj rečnog saobraćaja na Tisi, korišćenje Tise za turizam i ribolov, prekogranična saradnja, regionalni odnosi, negovanje i stvaranje novih veza, odnosno saradnja sa susedskim opštinama u regionalnom odnosu i ostvarivanje projekata (IPA prekogranična saradnja, konkursi Pokrajine, Republike).

1.5. Društvena struktura

1.6.

Broj stanovnika i promene po dostupnim podacima i popisu stanovništva:

- **1765** 1848 stanovnika
- **1820** 8351 stanovnika od čega 4580 katolika, 3758 ortodoksnih

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Tomislav Živković KIO
Gospodarstveničko-školski Zavod

- **1890** 16.965 stanovnika od čega 10.673 Mađara, 5877 Srbina
- **1910** 19.372 stanovnika od čega 12.488 Mađara, 6582 Srba i 193 Nemaca
- **1971** 26.470 stanovnika od čega 15.728 Mađara, 9048 Srba
- **1991** 26.634 stanovnika 13.464 Mađara, 9477 Srba, 2267 Jugoslovena, 34 Nemaca
- **2002** 25.774 stanovnika od čega 11.725 Mađara, 11.197 Srba, 808 Jugoslovena, 298 Hrvata, 185 Roma, 172 Crnogoraca, 59 Albanaca, 27 Slovaka¹²

2011 24 226 stanovnika (pošto zadnji popis stanovništva nije do kraja obrađen, tako da znamo samo broj stanovnika)

1.6. Infrastrukturne karakteristike

Bečej je nedvosmisleno jedan poljoprivredni grad. Najviše njih radi u ovim granama. Bečej ima nešto više od 70000 hektara obradivog zemljišta. To obrađuje nekoliko velikih i više srednjih i malih gazdinstava.

Što se tiče privrede, tokom tranzicije više socijalističkih privrednih društava (PIK-Bečej, Fit-mod, 8. Oktobar, Flora, Pivara - OldGold Bečej) je propalo, time dajući mesta u manjim i srednjim preduzećima, koja su bila na putu razvoja. Sojaprotein je možda jedino preduzeće koje nije propalo, već je razvijeno sa SP Laboratorijom, koja čini veoma važna ispitivanja, ne samo srpskim društvima, prodavnicama, odnosno preduzetnicima. Nekoliko većih privrednih društava je otvoreno za metalurgiju, u velikoj meri utiču na razvoj tržišta rada i utiču na smanjenje migracije.

Saobraćajnice Bečaja se mogu nazvati razvijenim imajući u vidu da raspolaže saobraćajnom mrežom od 112 km-a, od čega je 75% regionalni ili magistralni put.

Turizam je počeo da se razvija, zahvaljujući renoviranim zgradama (Spomen Kuća Tan, mesto rođenja bečejskog Tan Mora, slikara i Tan Karolja, farmaceuta). U zadnjih 5 godina, renovirane su škole, institucije, crkve i centralni trg „pogača“. Tir prevodnica u velikoj meri utiče na razvoj turizma. Po podacima turističke organizacije godišnje Bečej poseti više desetina hiljada turista, koji najpre posmatraju prevodnicu, posećuju Tan Kuću i pravoslavnu crkvu. Jedna od posebnosti ortodoksne crkve Svetog Đorđa, je jedan od najlepših pozlaćenih ikonostasa u

¹Stanovništvo, uporedni pregled broja stanovnika 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002, podaci po naseljima, Republički zavod za statistiku, Beograd, maj 2004, - ISBN 86-84433-14-9

²Etnikai-Nemzeti Kisebbségekutató Intézet - Magyar Tudományos Akadémia
(http://adatbazis.mtaki.hu/?mtaki_id=17417&settlement_name=)

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Srbiji. 63 ikona u baroknom stilu napravio je Kistner, umetnik iz Beča 1868. godine, pozlaćivanje je sačinio Jarai iz Beča. Slike je pripremao Uroš Predić slikar od 1889. godine do 1893.

Na udaljenosti od 14 km od Bečeja, prema Bačkoj Topoli nalazi se eklektični Bogdan-dvorac (Hotel Fantast), koji se rasprostire na 65 ha površine, i sastoji se od dvorce, ergele, kapele, parka i dodatnih objekata. Dvorac je izgradio Bogdan Dunderskikoji je poticao iz Hercegovine, između 1919-1923, i koje je 1980 godine pretvoreno u smeštaj. Dvorac je dobio naziv po rasnom konju vlasnika „Fantast”.

Bogdan-dvorac (Fantast)

Zahvaljujući bečejskom sportskom centru i bazenu, godišnje oko 4000-5000 sportista poseti Opštinu, iskorišćavajući vodene i kopnene sportove. Ništa bolje ne može prezentovati gradske sportske mogućnosti od naših olimpijaca: Marko Tomićević-kajak, SilađiČaba-plivanje, Marko Novaković-kajak.

2. Teorija i praksa održivosti u ispitanoj regiji

2.1. Društvo i priroda

- SWOT analiza:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> 86% obradivog zemljišta (najplodnija zemlja) Prirodne karakteristike Mrtve Tise Tiski cvet Autohtone biljke 	<ul style="list-style-type: none"> Konstantni nedostatak finansijskih sredstava za ekologiju Dotrajala vodovodna mreža Na teritoriji Opštine Bećej nije svugde izgrađen kanalizacija –

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

<ul style="list-style-type: none"> • Civilna udruženja i institucije lokalne samoupravu čiji cilj je očuvanje životne sredine • Početak selektivnog prikupljanja otpada • Teritorija koja je bogata u lekovitom jodnom „žutom“ vodom, arteškom i subarteškom vodom • Dokumentacija koja je sačinjena za prikupljanje otpadne vode • Ribnjak raspolaze inostrano poznatim kolonijom čaplja A • Dobra i kvalitetna voda kroz bečejsku vodovodnu infrastrukturu, koja odgovara Zakonu o zdravlju • Azil za napuštene životinje 	<ul style="list-style-type: none"> negde i curi, što predstavlja opasnost na kvalitet podzemnih voda • Manjak opreme za čišćenje otpadne vode (kako za stanovnike, tako i za privredu) • Manjak kontrole sredstava koji se koriste u poljoprivredi • Korišćenje sopstvenih bunara • Povišena kontaminacija vode, zemljišta i vazduha • Manjak intervencija za smanjenje zagađenja • Uvođenje naknade za obavezno dostavljanje otpada • Manjak propisa koji se odnosi na odnošenje uginulih životinja • Manjak komunalne infrastrukture (čišćenje otpadnih voda, upravljanje otpadom, reciklaža) • Nedostatak kontrole u izvršenju propisa za kontrolu kvaliteta • Nije rešeno uništavanje ambrozije • Nema plana za pošumljavanje opštine
--	---

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

MOGUĆNOSTI	OPASNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje ribolovačkog, obrazovnog, fizičkog i ekološkog turizma • Proizvodnja zdrave i kvalitetne hrane • Povećanje pošumljenih teritorija i stavljanje većih površina pod zaštitu. • Izgradnja jedinstvenog sistema kako bi se voda propuštala sa jednog vodomera. • Saradnja sa susednim opštinama za uništenje ambrozije • Obrazovanje, i jačanje motivacije i važnosti zaštite životne sredine (propisano upravljanje otpadom, reciklaža) • Saradnja sa privatnim sektorom, na proširenju upravljanja otpadom • Proširenje kanalizacione mreže • Povećavanje kontrole i usvajanje standarda u vezi korišćenja vode i • Uvođenje modernih tehnologija, za smanjenje zagađenja životne sredine • Izgradnja kišne mreže u svim naseljenim mestima (uključivanje u vodozahvat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Curenje kanalizacije na naseljena mesta iz septičkih jama • Siromaštvo građana, migracije • Visok nivo vode u proleće • Zamućenost vode, odnosno povećana koncentracija gvožđa i amonije • Ilegalne deponije • Velika količina ambrozije leti • Veliko povećanje napuštenih životinja • Jača koncentracija privrednih materijala koji su štetni za okolinu. •

2.2. Ušteda materijala i energije

Naseljena mesta Bečeja su u potpunosti uključena u strujnu mrežu, međutim deo salaša još uvek nije priključen na državnu mrežu. Iskorišćavanje struje u proteklim godinama, pokazuje konstantno uvećanje. Istovremeno na državnom nivou Srbija koristi više struje nego prosek Evrope.

09.03.2016. godine šest vojvođanskih opština je potpisalo pismo o namerama sa

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

nemačkom LEEN firmom za unapređenje korišćenja energije, kako bi regulisao korišćenje energije i razvoj. Pored Opštine Bečeј potpisala i Senta, Bačka Topola, Sremska Mitrovica, Kanjiža i Šid sa Mirko Krückkel-om vođom LEEN-a.

Prvo je 2013. godine bečejski park dobio energetski efikasnu javnu rasvetu, kada je 42 LED sijalica promenjeno, nakon čega je u 2015. godini još 55 sijalica zamenjeno na štedljive sijalice na tiskom šetalištu.

LED-sijalice na tiskoj obali

U istoj godini i okolina sportskog centra je zamenjena. Godinu dana kasnije i na sportskom centru su zamenjene sijalice, a nakon toga su postavljeni i solarni paneli, kako bi se povećala energetska efikasnost. 2016. godine sa pokrajinskom donacijom počela je zamena LED sijalica i bečejske javne rasvete. 162 sijalica je promenjeno, i time stručnjaci očekuju smanjenje utroška električne energije od 80%, a pored toga se računa i sa tim da će se plaćati mnogo manje za održavanje.

Bečeju i okolini predstavlja velik ekološki problem deponija Botra, za čije korišćenje se godinama priprema lokalna samouprava.

Deponija Botra Bečeј

U opštini funkcioniše jedna deponija, gde se koncentriše transportovanje otpada. Na

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

depo mestima se javlja deponijski gas koji ima efekat staklene bašte, te bi bilo izuzetno važno da se u što većoj meri iskoristi otpad, odnosno da se biološki otpad ne nosi na deponiju.

Na teritoriji opštine redovno se vrši odnošenje otpada, mada na obodima grada (salaši) odnošenje nije toliko uredno. Od ove godine se krenulo i sa selektivnim odlaganjem smeća. Nadajući se pozitivnom pristupu građanstva, promeni navika i učenju selektivnog odlaganja smeća, opština veruje da će doći do razvoja u uštedi materijala.

2.3. Ušteda vode

Bečejska opština raspolaže nedovoljno rasprostranjenom kanalizacionom mrežom, samo pola domaćinstava raspolaže priključkom na kanalizaciju, to znači tačno 44 kilometara primarne i sekundarne kanalizacione mreže.

Kanalizacija i upravljanje otpadnim vodama je veći, ali u globalu još uvek ne toliko značajan razlog za povećanje efekta staklene bašte. Iz ovog razloga pre svega bi trebalo smanjiti količinu otpadnih voda, ali se po podacima iz ranijih godina, ne može prepostaviti tendencija smanjenja.

JP Vodokanal je odgovorno za pružanje vode na teritoriji opštine Bečeji. U zadnjim godinama zahvaljujući više pobedničkih projekata, u toku su različiti razvoji ali ovo još uvek nije perfektno. U ciljevima javnog preduzeća stoji bežično očitavanje mernih uređaja, pošto u zimska dva meseca uopšte nije moguće očitati ove satove.

Okolina opštine je bogata arteškom i subarteškom vodom, koju koristimo radi dobijanja vode. Arteški i subarteški bunari šalju vodu u preduzeće za prečišćavanje vode. Čišćenje pijaće vode se sastoji od sledećih elemenata: odstranjivanje gasova, filtriranje, dezinfekcija sa klorom. Obradenu vodu je od 2002. do 2005. godine vršio JSP Vodokanal Bečeji. I od onda se kvalitet vode konstantno prati.

U toku 2002., 2004 i 2005 godine Zdravstvena ustanova Subotica je našla sledeće vrednosti prilikom kontrole:

Temperatura: temperatura je jedna od najvažnijih uslova bioloških procesa. Voda koja je između 7 i 11 °C je priyatnog ukusa i sveža. U 2005-oj godini minimalna temperatura je bila 13 °C a maksimalna 18 °C.

Boja: Boja vode nije problematična.

Zamućenost: Konstantno je merena zamućenost vode. Voda ima nisku vrednost zamućenosti od 0,52 NTU do 10 NTU što je karakteristično za podzemne vode.

Amonija: Sadržaj amonija je dosta veća od MDK (0,1 mg/l) išla je od 1,75 mg/l do 3,82 mg/l prosečna vrednost je bila 2,50 mg/l u 2005. godini, u 2004-oj godini ova vrednost je bila 2,96 mg/l volt. Više vrednosti amonije su karakteristične za podzemne vode.

CO₂sadržina: u 2004. godini izmereni ugljendioksid je iznosio 10mg/l.

Gvožđe sadržina: u 2005. godini prosečna koncentracija gvožđa je bila 0,44mg/l u granicama od 0,25mg/l do 0,78 mg/l. U 2004-oj godini koncentracija gvožđa je bila ispod MDK vrednosti 0,28 mg/l.

Rezultati očišćene, filtrirane vode:

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Parametar	Minimalna vrednost	Srednja vrednost	Maksimalna vrednost	MDK
Mutnoća, FNU	0,10	0,20	0,27	1
Amonijak, mg/l		< DL		0,1
Gvožđe, mg/l	< DL	0,015	0,20	0,3
TOC, mg/l	1,9	2,03	2,1	-
Arsen, mg/l	0.008	0.0083	0.009	0,01
Metan, µg/l		< DL		-

2.4. Održivi proizvodi

Održivost u razvoju i u proizvodima, na državnom nivou u Srbiji, kao i u Bečeju nedovoljno razvijeno. Možemo reći da se sistematski izuzetno malo bavi sa ovim pitanjem. Održivost se javlja samo kod većih inostranih firmi, koji svoje iskustvo koriste u svojim firmama. Trude se da implementiraju inostrane standarde. Ono što se vidi na ovoj teritoriji, je da firme koje posluju inostrano, pre svega prema EU, trude da ispoštuju dogovore, u određenim rokovima. Za uspeh je potrebno da se u potpunosti promeni svest.

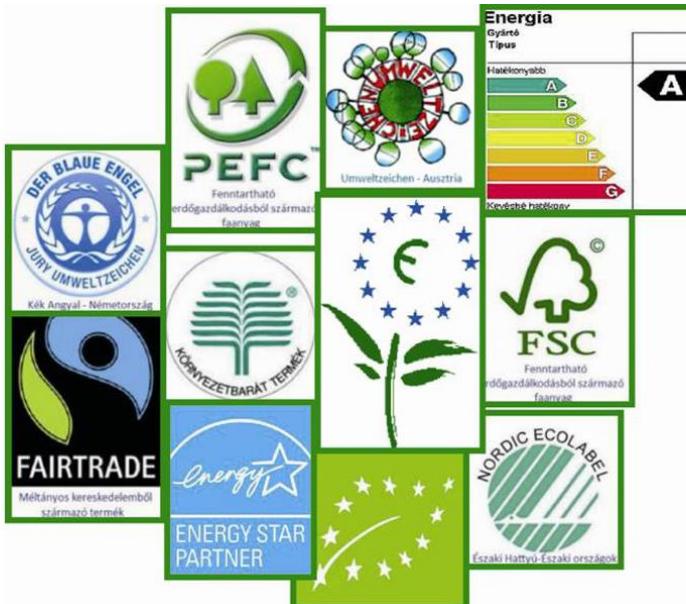
Na teritoriji Opštine Bečej u sve većoj meri se pojavljuje svesno menjanje kupovnih navika. Više njih kupuje od lokalnih proizvođača radije, nego da daje svoj novac multinacionalnim firmama. Od ove godine se naplaćuju kese, prilikom svake kupovine. Naravno, kupci su to prihvatali veoma loše u početku, ali su na kraju uvideli potrebu za promenom. Sve više njih koristi platnene torbe.

Najbolje rezultate možemo postići ako konstantno informišemo građanstvo. Ekološke etikete za održive proizvode na više mesta u opštini, kod šoping centara, obrazovnih institucija.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Ekološke etikete

2.5. Izgradnja zajednice

Bećejska opština je multikulturalna zajednica, gde turizam, kulturne institucije, civilna udruženja i druge grupacije u velikoj meri određuju izgradnju zajednice od obdaništanskog pa do penzijskog uzrasta, mada još postoji mesta za poboljšanje.

Može se graditi na odlične turističke mogućnosti, privredne mogućnosti, kao što je Tisa, termalna voda, plodna zemlja, mrtva grana Tise. Isto tako važno je i nepokretno kulturno nasleđe, što je izuzetno važno za očuvanje identiteta – simbola, i okviru koga se može izgraditi i zajednica. To su rimokatolički, ortodoksna, evangelička – reformatska crkva, Tiska prevodnica, Đundđerski dvorac, bećejski trg i sve drugo.

Mađarsko kulturno umetničko društvo je važna zajednica, gde mladi opštine na dnevnom nivou imaju probe sa mađarskim folklornim grupama i u modernim plesovima. Ujedno je ovo i odlično mesto za mađarsko pozorište, odnosno kulturna dešavanja.

Gradsko pozorište je više orijentisano na srpsko građanstvo u vezi zabavljanja (pozorište, koncert, bioskop) kao i na očuvanje tradicija (srpski narodni ples „Đido“, disco i klasične plesne grupe).

Bećejska biblioteka je multikulturalna javna ustanova, gde od 2013 godine različite organizacije organizuju programe za decu i mlade. U periodu 2010-2012. godine 11% od rođenih bećejaca od 3-18 godinu je bilo učlanjeno u Biblioteku. Poseban strategijski cilj ustanove je da upozna mlade i sa svojom lokalnom istorijom. U okviru pilot programa Pričaj mi o sebi, oformljeni su Kosmopoliti – Klub mlađih čitalaca. Njegovi članovi su nakon višemesecnog istraživanja u jednom dokumentarnom filmu prikazali kako se razvijala kultura čitanja u

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

bećejskoj opštini. U sledećoj godini ostvaren je projekat Bogdan Dundjerski u očima mladih sunarodnika. U najnovijem projektu, oformljen je Klub zavičajaca, koji su u 2016. godini prikazali svoj najnoviji rad Nasledstvo bećejske jevrejske zajednice, zajedno sa amaterskim obrazovnim filmom.

Bećejska Spomen kuća Tan kombinuje nauku i umetnost i pruža učenje puno zabave za sve uzraste putem naučno-interaktivnog parka. Spomen kuća je prvenstveno podignuta kao spomenik slikaru Tan Moru i hemičaru Tan Karolju. To je istovremeno i sedište udruženja građana, neprofitna organizacija, Društva intelektualaca braće Tan, koji se sastoje od više od 10 grupa, sekcija. Među zidovima spomen kuće održano je mnoštvo konferencija, predavanja o inovaciji, obrazovanju, kulturi, a održavaju se i radionice.

Tan Spomen kuća, Bečeј

2.6. Dobri primeri u regionu

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

20

Kao što smo to mogli pročitati i u ranijim poglavljima, Opština Bećej na ovoj teritoriji nije dovoljno razvijena, ali se već mogu naći primeri za nauk. Jedan od takvih primera je i Ekobećej udruženje, skoro jedina koja može biti pomenuta na ovom listu, kao što se mora pomenuti i njihova delatnost. Udruženje Ekobeće je samostalna organizacija bećejskih građana, samodovoljna, apolitična i njeni članovi vrše delatnost volonterski.

Ciljevi organizacije su:

- Volonterskim radom, aktivno učestvovati u našoj okolini i u očuvanju prirode
- Promena ekološkog mišljenja građanstva uz primenu EU standarda
- Uspostavljanje kontakata i održavanje postojećih kontakata sa apolitičnim civilnim udruženjima u državi i inostranstvu
- Uključivanje svesti ljudi o uštedi energije i o važnosti reciklaže
- Samo-organizacijom omogućiti uslove za omogućavanje daljeg razvoja udruženja
- Ekologija i privreda su prvo bitna gledišta

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Ekobečej u skladu sa svojim mogućnostima čini sve da sačuva prirodu, da koristi reciklirane energetske izvore, odnosno da ostvari svoje ciljeve imajući u vidu:

- Čisti od otpada na napuštenim delovima grada, pri obali Tise, pored pristupnih puteva.
- Pomaže u organizaciji pošumljavanja, pregled lica mesta i zaštitu
- Osniva radionice, koristi zanate radi reciklaže otpada i radi na tome da oformi samofinansirajuću školu u Bečeju
- Pospešuje uključivanje tehnologija koja ne utiču na prirodu, u agrar, odnosno širenje ekoloških i biopropizvodnje, podržava ekološku zaštitu potrošača
- Programi za razvoj teritorije i regionalni partnerski kontakti sa učešćem društva, za sačuvanje prirodnih bogatstava Bečeja i njegove okoline
- Razvoj ekološke svesti, navikavanje na globalan pogled na svet, predavanja, radionice, konferencije, treninzi, ekološka logorovanja
- Obrazovanje dece i mladih o važnosti prirode i porodičnih odnosa, o toleranciji, o štetnim uticajima alkohola i droga, vođenje programa za podršku studentima
- Podrška zaštiti životne sredine očuvajući interregionalne odnose, stvaranje domaćih i inostranih veza i njihovo negovanje
- Razvoj i kreiranje obrazovnih programske paketa (filmovi, katalozi, pamfleti), izdavačka delatnost, kopiranje
- Forumi za građanstvo, konferencije, volonterske akcije i savetovanja, uticaj na prirodu, kreiranje opštinskih programa i njihova realizacija

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

3. Ciljne grupe i njihove potrebe

3.1. Deca osnovnih škola

U Bečeju postoje sledeće obrazovne ustanove: ustanova za predškolski uzrast, šest osnovnih škola, tri srednjih škola, škola za ometene u razvoju i jedna muzička škola.

Postoji nekoliko privatnih škola i škola koji ne vrše zvanično obrazovanje (privredne škole, računarske škole, jezičke škole, umetnička udruženja i slično).

U predškolskoj ustanovi je u 2015/2016 školskoj godini upisano 1112 dece, u 50 vaspitnih grupa u 14 zgrada. U odnosu na prethodni izveštaj vidljivo je smanjenje dece, što dovodi i do smanjenja obrazovnih grupa i dovodi do zatvaranja objekata.

Što se tiče dece koji pohađaju nastavu u predškolskoj ustanovi, 50% dece od 0-5,5 godina pohađa predškolsku ustanovu, dok 98,9% dece pohađa obavezni predškolski program od 5,5 do 6,5 godina. Ako pričamo o daljim dodatnim programima u predškolskoj ustanovi (deca koja su starija od 3 godine), za svako dete je omogućeno učenje engleskog jezika i plesa u obdaništu, kao deo redovne delatnosti, za obdaništanske grupe gde se obrazovanje vrši na mađarskom jeziku, deca se upoznaju sa srpskim jezikom, ali i obdaništanski hor (više od 50 učesnika) funkcionišu uspešno. U predškolskoj ustanovi obrazovanje se vodi na srpskom i na mađarskom jeziku. Mreža osnovnih škola u Mađarskoj je dobar, a kapaciteti su dovoljni, izuzev Osnovne škole Zdravko Gložanski. Četiri osnovne škole se nalazu u samom gradu (imaju isturena odeljenja u Radičeviću, Mileševu, Drljanu i Poljanicama), a druga dva se nalaze u većim naseljima Bečeja, Bačkom Gradištu i Bačkom Petrovom Selu. Na teritoriji Opštine Bečeji u osnovnim školama je u 2015/2016 školskoj godini bilo ukupno 3016 učenika, dok je po prethodnoj strategiji bilo 3322. U osnovnim školama, i to pogotovo u Osnovnoj školi Petefi Šandor primetno je smanjenje učenika (226 učenika). Razlog smanjenja učenika se vidi u lošem privrednom stanju opštine, da je više porodica bilo primorano da napusti svoj dom, kako bi zaradio i zato se odselio u veći grad, ili razvijeniju evropsku državu, odnosno u malom prirodnom priraštaju, što je svakako rezultat prethodnog razloga.

Na teritoriji opštine postoji jedna takva osnovna i srednja škola, koju nažalost pohađaju deca sa posebnim potrebama, njih 141. Od njih 70 je srednjoškolaca, 68 osnovnoškolaca i 3 pohađaju školu u Bačkom Petrovom Selu. U specijalnim školama je vidljivo smanjenje dece, a razlog tome se mora potražiti u inkviziji. To znači da je veoma puno dece sa specijalnim potrebama upisano u tipičnu školu.

U opštini u tri institucije postoji srednjoškolska nastava: Opšta gimnazija (srpski i mađarski jezik) i društveno jezički smer (srpski), Ekonomsko-trgovačka škola (obrazovni smerovi: ekonomija, pravo, administracija (finansijski administrator na srpskom i mađarskom jeziku, poslovni administrator na srpskom i mađarskom jeziku, službenik u bankarstvu i osiguranju, na srpskom jeziku, konobar, turizam: turistički tehničar, kuvar, poslastičar, trgovac).

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Tehnička srednja škola, obrazovni profil III stepena, ženski frizer/pedikir, manikir, automehaničar – elektrotehničar za termičke i rashladne uređaje, Operater mašinske obrade, mašinski tehničar za kompjutersko konstruisanje, elektrotehničar informacionih tehnologija na srpskom i mađarskom jeziku. U 2015/2016 godini upisano je 1382 učenika u srednje škole.

Gimnazija Bečeј

Petefi Šandor Osnovna škola, Tehnička srednja škola i Ekonomsko-trgovinska škola svi imaju zajednički problem a to je manja fiskulturne sale, gde bi se mogli održavati fiskulturni časovi. U Bečeju ima dovoljno stručnih radnika u obrazovnim institucijama, osim određenih škola, gde je u manjoj meri vidljiv manjak stručnih saradnika koji predaju na mađarskom jeziku. Stručno usavršavanje obrazovnog kadra je konstantno. Novo je da je u vezi obrazovanja uveden obrazovni paket, koji pruža podršku đacima u borbi protiv polnog nasilja, odnosno srpski, svet oko nas, priroda i društvo, fizičko vaspitanje i školski sport, muzika, građansko vaspitanje, biologija, sociologija, ustav i prava građana, psihologija. Bez obzira na uzrast u kojima se deca i učenici nalaze, Obrazovni paket je sastavljen koordinirano, tako da je dobar i za svakog od 3 do 18 godina, koji će od ovog momenta prvi put učiti o temi seksualnog nasilja, ili o temi o kom su već učili u obrazovnom programu. Dualni sistem obrazovanja odnosno preduzetnički isto tako se smatra novinom u obrazovnom sistemu. Suština dualnog obrazovanja se odnosi na to da učenici veliki deo svog obrazovanja dobijaju na radu u fabrici, od strane mentora kog odredi firma. Da li je dualno obrazovanje dobro, godinama ćemo istraživati.

3.2. Mladi odrasli

Po rezultatima zadnjeg popisa Bečeј ima 7400 osoba između 15 i 30 dina. Po istraživanjima mladi opština Bečeј vide kao zajednicu, gde mladi imaju prosečne mogućnosti. Naspram drugih opština i gradova u regiji, smatraju da Bečeј pruža jednakost mogućnosti, kao što to pružaju i druge opštine. Bećejski mladi navode da su zadovoljni sa mogućnostima obrazovanja, njegovom dostupnošću, te da je škola i obrazovanje jedna od najvažnijih činjenica za lični razvoj. Dalje, mladi smatraju da postoji više mesta za zabavu. Zajedništvo i Omladinska kancelarija su prepoznati, i njihovo postojanje je bitno kako za lični razvoj tako i za razvoj cele zajednice.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Za mlade u bećejskoj opštini probleme znače sledeće stvari:

1. Nezaposlenost mladih i nedostatak radnih mesta
2. Motivacija mladih, nedostatak pažnje, apatija, pasiva i pesimizam
3. Nema mesta za mlade
4. Opšta bezbednost mladih i nasilje od vršnjaka

Kako bi se poboljšalo stanje opštine mladi traže više radnih mesta u sledećim teritorijama:
Zdravstvo, rad, obrazovanje.

Lokalni akcioni plan za mlade u Bečeu se gradi na više načela i vrednosti, u skladu sa Nacionalnom omladinskom strategijom i Vojvođanskim akcionim planom za mlade, koji su u skladu sa Ustavom Republike Srbije, Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, Sporazumom o pravima deteta UN, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, odnosno Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima. Osnovna načela LAP-a su:

Poštovanje ljudskih prava: Svaka mlada osoba ima ista prava, bez obzira na pol, rasu i nacionalnu pripadnost, religijske i političke orientacije, seksualne orientacije, društvenog statusa, odnosno funkcionalne ometenosti ili hendikepiranosti. Jednake mogućnosti mladi bi iskoristili za razvoj, u skladu sa svojim potrebama, odlukama i mogućnostima.

Jednakost: Svaka mlada osoba ima pravo na jednakost mogućnosti, informacije, lični razvoj, učenje tokom celog života, na zaposlenje u skladu sa svojim karakteristikama, odlukama i mogućnostima. Omogućena je jednakost među polovima, nepostojeće razlikovanje, sloboda, poštovanje, bezbednost, lični i društveni razvoj.

Odgovornost: Pospešuje i razvija odgovornost onih koji rade mladima, odnosno odgovornost mladih u skladu sa sposobnostima. Dostupnost: Uviđaju i poštuju mogućnosti mladih, kao značajan društveni izvor energije, koji pokazuju svoje verovanje i podršku na njihovom potencijalu. Dozvoljava i omogućava korišćenje svih energetskih izvora mladima. Pruža uslove za očuvanje zdravlja mladih odnosno za obezbeđivanje kvalitetnog provođenja

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

slobodnog vremena. Podržava inkluzivno obrazovanje kao i razvoj na svakom nivou.

Solidaritet: Razvija se solidaritet među generacijama i uloga mlađih u stvaranju demokratskog građanstva. Podržava se solidaritet među mladima, kultura bez nasilja i tolerancija u svakoj formi.

Odgovornost: Podržava i razvija odgovornost onih koji radi sa mlađima.

Saradnja: Podržava i obezbeđuje slobodu zajedničkog života sa vršnjacima i različitim generacijama na lokalnom, nacionalnom i inostranom nivou. Mladi aktivno učestvuju: Obezbeđuju pravo na podršku, opremu, prostor i mogućnost da mlađi učestvuju u donošenju odluka, i u stvaranju boljeg kvaliteta života

Interkulturalizam: Omogućiti različitost na svakom delu ljudskog života, toleranciju, odnosno umetničku afirmaciju mlađih, kako bi se ostvario interkulturalni dijalog na kreativan način.

Učenje tokom celog života (Lifelonglearning): Oglasava učenje tokom celog života, tokom koje se afirmaže znanje i vrednosti, omogućava se usvajanje kompetencija. Omogućava se vezivanje formalne i neformalne obrazovne forme, odnosno razvoj i negovanje standarda.

Osnovanost: Obezbediti da svaka koncepcija strategije, načela i delatnosti o mlađima bude zasnovana na ozbiljnim i relevantnim istraživanjima.

3.3 Učesnici omladinske političke delatnosti na lokalnom nivou

Omladinsku politiku na lokalnom nivou izvršava lokalna samouprava na temama koji su značajni za omladinu zajednički sa civilnim sektorom. Uspešno izvršavanja omladinske politike pospešuje društveni status omladine i omogućava ispunjenje uslova za ispunjenje potreba omladine, odnosno interesovanje mlađih.

Lokalna samouprava mora da stvari takve uslove, uključujući sve ostale kriterijume, koji pomažu omladinu o tome, da organizuju i aktivno učestvuju u procesu kako bi se popravila stanje mlađih u lokalnoj samoupravi.

Lokalna samouprava, kao učesnik omladinske politike

Sistematična pažnja na mlađih se ogleda u tome da mlađi budu izabrani za odbornika u samoupravi / gradskom savetu. Odbornik koji je određen za omladinska pitanja znači da postoji osoba koji je neposredno zadužen za sistematičnu brigu u vezi mlađih u opštini, gradu. Odbornik mora da bude upoznat sa problemima mlađih u svom okruženju, zastupa njihove interese, izvršavanjem politike koja je značajna za mlade i raspolaže odgovarajućim budžetom. Lice, koje se bavi sa omladinom, neposredno sarađuje i sa Omladinskim savetom i Kancelarijom za mlade.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

Omladinski savez

Omladinski savez je savetodavno telo opštine, koju formira lokalna samouprava radi staranja o mladima. Savez određuje lokalnu omladinsku politiku i predstavlja mehanizam za sprovođenje politike povezivanjem aktera, i funkcioniše na bazi menadžmenta partnera, zajedničkim odlučivanjem javne i civilne sfere u okviru institucionalnog staranja o omladini.

Od razvoja okoline određuje se broj odbornika, i predlog je da pola od članova bude mlado. Predstavnike saveta biraju dokumentovano i transparentno, bez obzira koju granu predstavlja. Kod izbora članova lokalna samouprava prvo mora da odredi koji su kriterijumi i način izbora, odnosno mora da se obezbedi da većina mladih bude obaveštena o tome kako može da se kandiduje i kako da učestvuje u radu saveta. Savet mora da čine parlamenti učenika, omladinska udruženja, predstavnici lokalne samouprave, ustanove i stručnjaci sistema. Funkcionisanje Saveta i njegovu održivost obezbeđuje da su članovi odgovorni i motivisani, da sarađuju, uče, podele znanje i informacije, nađu potrebe i da planiraju na osnovu toga, donose odluke, zaključke i donešu lokalni akcioni plan.

ZAKLJUČAK

Prvobitni cilj bi trebao da bude rana promena svesti deci u školama i obdaništima – formiranje mesta za prikazivanje. Smanjenjem promene klime i učenje prilagođavanja istom mora da bude predato deci i mladima u javnom obrazovanju.

Mere i sledeći tipovi zadataka bi bili potrebni: pospešivanje smanjenja promene klime i integracija znanja koja se odnose na prilogađavanje istom u pedagoške programe; ovakva tematska logorovanja, naučna i umetnička takmičenja, za decu koja učestvuju u javnom obrazovanju.

4. Moguća metodologija oblikovanja svesti

Kako je shvaćeno da je bećejsko građanstvo nedovoljno informisano o ekološkom životu, nadamo se da će naš projekat iako u maloj meri, ali ipak uticati na to da preko školskog uzrasta, i starije građanstvo sazna više o koracima prema održivom životu.

Migracija građanstva u inostranstvu, povlači za sobom i činjenicu da se stručniji kadar smanjuje, pogotovo stariji mladi, sveže diplomirani odlaze iz grada. Važnije je tako edukacije građanstva u vezi štednje energije i vode. Mnoga prirodna bogatstva, potencijali su sakriveni kako u Vojvodini, tako i u bećejskoj opštini, o kome se zna izuzetno malo, ili se ne bavi sa njima uopšte. Promocija našeg projekta i obrazovni program koji je sačinjen u šest problematičnih tematskih oblasti i njihova implementacija u obrazovanje i ako samo kao stručna grupa, čini se

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

dobrim korakom, te ako je tako, sledeći korak mogu biti i predškolske ustanove.

Izuzetno je važno izgraditi veze između naše države i van države, napraviti zajedničke projekte, koji stavlju još veći akcenat na ekologiju, na prirodu i na zaštitu životne sredine. Naravno moramo shvatiti da su ovi ciljevi mogući samo nakon dugog rada.

Sa našim programom želimo podsticati i druga civilna udruženje i druge državne institucije i organizacije, da uvide da aktuelni problemi (promena klima, ušteda materijala, energije, vode, reciklaža zahtevaju konstantan rad.

Imamo samo jednu Zemlju, pazimo na nj ZAJEDNIČKI!

LITERATURA

1. Grad Bečeј u izdanju Opštine Bečeј
2. Bečeј na putu ka građanskom društvu, Urednik: GläesserNorbert, Sačinio: Barna Gabor, ŠimonAndraš, Zima Andraš, Varnjullona, Izdala Bečejska opština 2013, Proleter Štamparija
3. <http://vajdasag.rs/%C3%93becse>
4. <http://www.muemlekem.hu/hatareset/Bogdan-kastely-Obecse-1247>;
5. <http://www.tvbecej.rs/index.php?c=vest&lg=hu&vestid=1297&slider=off>
6. Strategija lokalnog održivog razvoja opštine Bečeј 2013-2020;
7. <http://www.kanjiza.rs/ujlap/site/index.html?id=898>
8. Prethodna studija opravdanosti sa generalnim projektom unapređenja kvaliteta vode i vodovodnih sistema za Opština Bečeј, 2007
9. Jevreji u Bečeju, u izdanju Narodnog biblioteka Bečeј, 2016,
9. <https://mojbecej.rs/a-fatalok-szerint-obecse-atlagos-lehetosegeket-nyujt/>
10. Nacionalna strategija za mlade („Službeni glasnikRS”, br. 55/05, 71/05-ispravkai 101/07)

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:
Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

11. Podaci Iсторијског архива у Бећеју

PRAVNA IZJAVA

Ovaj dokument je sačinjen iz finansijske podrške Evropske unije. Za sadržinu dokumenta u celosti odgovara Društvo intelektualaca Braće Tan i ni pod kojim okolnostima ne sadrži mišljenje Evropske unije i/ili Upravnog tela.

Organizacije koje učestvuju u realizaciji projekta:

Fond Ecocenter (HU), Braća Tan Društvo intelektualaca (SRB)

29

Tan Franjo i Franjo Kralj
Građevinarstvo i arhitektura Škola Zat

